Folkeafstemningens klare ja til EF betyder for Danmark et nyt perspektiv og en ny mulighed.
Venstre hilser dette perspektiv velkomment, og Venstre vil gøre sin politiske indsats for, at Danmark kan drage nytte af de nye muligheder, som nu åbner sig.
EF-samarbejdet er et økonomisk samarbejde. Men det placerer samtidig Danmark i et udenrigspolitisk samarbejde. Ofte er det blevet sagt, at i EF blev Folketingets opgave at ligne ved et sogneråd. Jeg vil hævde, at folketinget tværtimod får langt større opgaver end før. Hvorfor ? Fordi dansk politik nu ikke kan unddrage sig den opgave, det er at se alle politiske problemer i et større perspektiv. Og fordi vi får et direkte medansvar for den politik, der føres af de ni lande i EF.
Vi har en stærk demokratisk tradition. Vi har et rodfæstet demokrati. D.v.s., at vi ikke vil tåle, at folkets indflydelse, selvstyre, ytringsfrihed gås for nær. De lande i Europa, vi nu kommer i et nærmere samarbejde med, er også demokratier. Der begynder nu et udvidet og stærkere samarbejde mellem disse lande. Det betyder, at vore synspunkter føres frem med større styrke. Der skal nok blive lyttet til, hvad ni europæiske demokratier har at sige.
Det har igennem årene været sådan, at der har været enighed mellem de store partier om dansk udenrigspolitik og sikkerhedspolitik. Socialistisk Folkeparti har afvigende opfattelser, men de fire andre partier har været enige om de store linier i dansk udenrigspolitik. Da vi havde regeringen, opførte Socialdemokratiet som oppositionsparti sig ganske vist undertiden ret uansvarligt. De følte et indenrigspolitisk behov for at drille os og konkurrere med SF om udenrigspolitiske standpunkter og forslag, som den store del af Socialdemokratiet slet ikke ønskede fremmet, men som kunne være til glæde for en lille fløj af partiet, og som de mente at have råd til, så længe de var sikre på, at vi andre ville stemme forslagene ned. Når Socialdemokratiet er i regering, har de det ufortjent lettere end vi, i den forstand at de kan være sikre på, at vi i udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske spørgsmål vil være loyale mod regeringen. Vi anser disse spørgsmål for at være så vigtige for landet, at vi ikke vil bruge dem til indenrigspolitiske manøvrer.
I regeringens åbningstale blev NATO-politikken klart understreget Vi er enige heri.
I den forbindelse kan det være naturligt at sige lidt om det forsvarsforslag, som Socialdemokratiet har fremlagt. SF holder sig her udenfor, for de har en fuldstændig negativ indstilling til dansk forsvar. Men Venstre vil gerne være med til at forhånd le

om en nyordning af forsvaret. Vi vil gerne sætte vort præg på ordningen. Venstre ønsker en bred enighed om dansk forsvar - men ikke for enhver pris. For os er der tre ufravigelige betingelser for en ny ordning, nemlig at forsvaret er akceptabelt i NATO-sammenhæng, at det er troværdigt og reelt, således at det har mulighed for at løse sine opgaver, og at dets byrder fordeles mere ligeligt på befolkningen. Ud fra de betingelser forhandler vi om det forelagte forslag. Vi forhandler med god vilje til at nå et resultat, men altså et resultat, der ikke strider mod de nævnte betingelser.
Når regeringen taler så meget om forlig - men, siger man, ikke nødvendigvis det bredest mulige forlig, vil jeg for Venstres vedkommende sige: Ikke et forlig, der vil skabe tvivl om tro værdigheden af vort forsvar.
Det moderne Socialdemokrati og Danmarks liberale parti har hidtil på forsvarsområdet haft synspunkter til fælles, som det i denne forbindelse kan være naturligt at pege på:
Vi har ingen selvstændig glæde ved et militærapparat. Vi har en realistisk erkendelse af vor sikkerhedspolitiske situation.
Vi ønsker hensyntagen til dem, som direkte må bære den del af forsvaret, der af mange betragtes som en byrde.
I dag synes det imidlertid, som om Socialdemokratiet og andre med det drager forhastede slutninger af den glædelige udvikling mellem øst og vest, ja tager forskud på en sikkerhedskonference, uden fortsat realistisk erkendelse af Danmarks geografiske, strategiske og dermed sikkerhedspolitiske situation.
Der er ingen tvivl om, at den teknologiske udvikling også i forsvaret nødvendiggør stadig flere specialister, og det vil igen sige kontraktansat personel. En glidende overgang til stadig flere kontraktansatte må - i den udstrækning det er praktisk og økonomisk muligt - anses for realistisk. Men naturligvis må man se i øjnene, at kontraktansatte både skal have en rimelig aflønning og et reelt uddannelsestilbud. Man må også vide, at man ikke kan indskrænke antallet af værnepligtige, før man har det nødvendige antal af kontraktansatte at sætte i stedet.
I overvejelse og vurdering af disse vigtige spørgsmål vil Venstre som altid forud for den politiske afgørelse være parat til at lytte til sagkundskaben. Der bør i så henseende ikke være forskel på forsvarets og andre tjenesteområders muligheder for at ytre sig i en demokratisk debat.
Og der bør være tid til vurderinger. En forhastet afgørelse på snævert grundlag vil

ikke gavne forsvaret. Den vil kunne skade vort land.
Dansk udenrigspolitik må først og fremmest beskæftige sig med de nærmeste problemer, d.v.s. de nordiske og de europæiske.
Det nordiske samarbejde har ikke først og fremmest været et udenrigspolitisk samarbejde. Det har udviklet sig stærkt, selv om de nordiske lande har haft en forskellig sikkerhedspolitik. Island, Norge, Danmark er med i NATO-alliancen, Sverige og Finland har en neutral status, endda ikke den samme. Landene har alligevel knyttet mange samarbejdsbånd, og Venstre ønsker dette samarbejde styrket. Vi lægger ikke skjul på, at vi gerne ser de andre lande som medlemmer af EF, den dag de ønsker medlemsskab. Indtil da må det være dansk politik at holde tæt forbindelse med vore naboer.
Danmark er både et europæisk og et nordisk land. Der er ingen grund til, at de to ting skal stride mod hinanden, tværtimod kan de betyde øgede muligheder og forpligtelser.
I det europæiske samarbejde på det udenrigspolitiske område, som stadigvæk er et uforpligtende, informerende samarbejde, er man enedes om, at de 9's udenrigsministre skal mødes 4 gange om året i stedet for to. Venstre finder dette samarbejde nyttigt og naturligt og opfordrer til, at Danmark ikke blot passivt er med, men at vi tager aktivt del i drøftelserne. Der hvor ni lande kan enes om at følges ad på et udenrigspolitisk område, må det være en fordel og et fremskridt.
Den sikkerhedskonference, som man begynder at forberede sidst i denne måned, har vi igennem årene støttet og banet vej for.
Det er for tidligt at spå om resultater, men det er af stor interesse for os, om samarbejdet mellem øst- og vestlande i Europa kan blive bedre og lettere. I NATO har Danmark virket for, at sikkerhedskonferencen under de nødvendige betingelser kunne blive til virkelighed. Og den forsonings- og samarbejdspolitik, som EF-landene har ført, jeg tænker særlig på Willy Brandt, er for os en rigtig og nødvendig politik.
Danmark har i FN og andre steder skarpt protesteret mod den racistiske forfølgelse, som finder sted rundt om. Jeg tænker på de racistiske regimer i Afrika. Et eksempel er også Sovjetunionens behandling af de russiske jøder.
Det må være en opgave for alle stater at sætte ind over for den bølge af vold og terror, som går over verden. Flykapringer og terror-mord kan kun standses, hvis alle lande er enige om, at luftpirater og terrorister intet sted kan finde medhold, men

overalt vil blive behandlet som de forbrydere, de er. Ingen politisk sag kan retfærdiggøre, at man anvender sagesløse mennesker, passagerer og flybesætninger som gidsler.
Et stærkere internationalt samarbejde må også her føle forpligtelsen til at sørge for sikkerhed og fred.
I de sidste uger har man bebudet en våbenstilstand i Vietnam- konfiikten. Venstre vil - som alle andre i Danmark - glæde sig over, om der endelig kunne komme fred i dette hærgede land. Lidelserne og ødelæggelserne, som de er forårsaget af alle parter i konflikten, må holde op. Så vil der også komme en ende på den forgiftning af den politiske atmosfære, som denne konflikt har betydet og er blevet brugt til. Derfor vil en politisk løsning i Vietnam være et vigtigt skridt i retning af fred og samarbejde mellem nationerne.
Den nye situation efter 2. oktober rummer som sagt mange muligheder for Danmark. Vi har nu en chance for at få skik på det store problem, der hedder betalingsbalanceunderskuddet, og vi har en chance for at forbedre vore eksporttal på de europæiske markeder. Skal denne chance udnyttes, må der føres en både forsigtig og målbevidst politik. Den må gå ud på, at vi sørger for, at en tilstrækkelig del af vore ressourcer, både kapital og arbejdskraft stilles til rådighed for erhvervslivet. Det betyder, at det offentlige må føre en udgiftspolitik, der er præget af stor tilbageholdenhed. Men det betyder også, at der må føres en direkte erhvervsvenlig politik. Når jeg taler om erhvervslivet, tænker jeg ikke blot på virksomhedsindehaverne, men på alle, der er knyttet til produktionen og omsætningen, både arbejdere, funktionærer og ledere. Vi ved alle, at alle goder i samfundet til syvende og sidst kommer fra produktionen. Men det offentlige, både de politiske myndigheder og administrationen, har ofte mishandlet erhvervslivets folk. Der er blevet lagt mange sten i vejen, hvor man hellere skulle have fjernet hindringer. Opkrævningsopgaver af mange arter er simpelthen blevet læsset over på virksomhederne. Især for da mindre erhvervsdrivende har det ofte været opgaver, der krævede megen tid og arbejdsindsats, men samfundet forlangte bare, og det var en selvfølge, at arbejdet var gratis. Dertil kom en regn af skemaer og blanketter, aer skulle udfyldes, krav om statistiske oplysninger og mange bestemmelser, der betød øget besvær og administration for den enkelte virksomhed. Hvor ofte har vi ikke oplevet, at vi på et spørgsmål om, hvor administrativt besværlig en ordning ville blive,

har fået til svar: kun så og så mange offentligt ansatte, mens man ganske glemte de tusinder af arbejdstimer, som ordningen ville kræve landet over af de enkelte virksomheder.

Den anden side af sagen er, at de håndsrækninger, som det offentlige har kunnet yde erhvervslivet i form af konsulenttjeneste, markedsassistance, eksportvejledning osv., ofte er faldet først i øjnene, nar man skulle finde spareområder. Venstre ønsker at understrege, at hvis vi skal kunne udnytte den chance, vi nu har i det store europæiske marked, må linien være den, at alt hvad aer kan gavne erhvervslivet må have en første prioritet. Regeringens tale om forbedrede afskrivningsregler bør omsættes i handling, og det bør ske, selv om SF er sure og modvillige over for disse foranstaltninger. Den slags er givet godt ud, og vil give bonus for hele samfundet. Men det skal naturligvis ikke ske ved at lade det gå ud over andre dele af erhvervslivet.

Jeg tænker bl. a. på, at Socialdemokratiet vil lade det gå ud over butikshandlendes afskrivninger. For fire år siden var der enighed mellem ae fire partier cm, at handelsleddet i produktionen ikke burde tilsidesættes, og Socialdemokratiet stemte sammen med os for, at butikshandelen blev behandlet på lige fod med andre erhverv. Venstre advarer mod nu at forlade den linie. Det er lige så klart, at det ikke er tiden nu at skære ned på konsulentordninger, der kan styrke og gavne vore eksporterhverv, eller at forøge byrderne. Venstre vil nøje følge disse forhold. Den socialdemokratiske mindretalsregering skylder SF sin tilblivelse. Det kan blive skæbnesvangert for vore trivselsmuligheder i erhvervslivet, hvis denne politiske binding skal betales med, at SF får en del af sin erhvervsfjendtlige politik igennem.

Vi har jo fra den side hørt om nationalisering og samfundsovertagelse af forskellige sider af erhvervslivet. SF har en tro på, at politiske kommissærer eller embedsmænd styrer penge, initiativ og investeringer bedre end de private. Det folketingsvalg, der gav SF mulighed for at blive regeringens støttestav, kan vise sig at blive dyrt for Danmark. Men hvis Socialdemokratiet ikke forstår at holde SF stangen, bliver det ikke mindst dyrt for Socialdemokratiet, for så bliver det i sidste ende et spørgsmål om indkomstmuligheder og om arbejdspladser. SF står parat som en Shylock, der forlanger sit pund kød. Jeg advarer Socialdemokratiet, for når alt kommer til alt, bliver det nok Socialdemokratiet, der må lægge kød til, hvis SF skal have sin vilje.

hver dag bringer nye vidnesbyrd om den erhvervsoptimisme og den

beskæftigelsesoptimisme, som det danske ja til EF har skabt.
Det store marked, vi nu får adgang til, vil nemlig betyde stabilitet og sikkerhed, og stabilitet er afgørende vigtigt for erhvervslivet. Det er vigtigt for salgsindsatsen og for at fremme investeringsvilligheden. Men denne chance kan ødelægges ad politisk vej, hvis man stadig ødelægger stabiliteten med politiske indgreb, som hæmmer og hindrer.
Lad mig sige nogle ord om de syv-otte områder, som vi særligt skal behandle.
Disse politiske oplæg har været demokratisk behandlet i Venstre.
For det første er de udvalgt efter kredsenes egen bestemmelse.
På kredsformandsmødet i januar måned stillede jeg kredsene det spørgsmål: Hvilke områder skal vi særligt behandle på landsmødet ? Svarene kom i løbet af foråret, og vi udvalgte dem, som flest havde stemt på.
Det betyder selvfølgelig ikke, at man ikke kan behandle andre problemer. Ethvert område kan tages op. Det bestemmer alene landsmødet. Lad mig nævne skolespørgsmålet. Det var ikke så stærkt fremme i maj måned. Imidlertid har debatten i sommerens løb været livligere, bl. a. fordi undervisningsministeren vil fremsætte lovforslag om folkeskolen. Venstres folketingsgruppe har arbejdet med spørgsmålet og i et møde forleden aften drøftet og tilsluttet sig de synspunkter om Venstres skolepolitik, som fremlægges for landsmødet. Holger Hansen vil tage spørgsmålet frem her.
For det andet er disse oplæg blevet til på demokratisk vis.
Kredsene har indsendt forslag og synspunkter. De er blevet samlet af forskellige af gruppens medlemmer. Derefter har der været lejlighed til at stille ændringsforslag til de udarbejdede udtalelser, og efter at de er blevet taget i betragtning, er de endelige oplæg blevet sendt til alle landsmødets deltagere.
Men dermed er det ikke forbi. Nye ændringsforslag og tilføjelser er indkommet, og de er trykt og rundsendt. Der er nu lejlighed til for landsmødet i en fri og åben debat at tage stilling til forslag og ændringsforslag. Og når vi er igennem debatten, stemmer vi.
Det bliver undertiden sagt, at vælgerne kun har indflydelse på et parti på selve valgdagen. De kan gå hen og stemme, men mellem valgene er der ingen, der har bud efter dem.
Dette er en
forvrænget fremstilling af situationen. I Venstre vil vi hjælpe hinanden med at gøre

vælgerkredsen aktiv og medbestemmende. Lad mig først nævne, at i Venstre er det kredsene selv, der opstiller til valgene. Der er ingen indblanding fra Venstres hovedbestyrelse eller andre. Derfor bør en Venstrevælger melde sig ind i vælgerforeningen. Han får derved direkte indflydelse på opstillingerne.

Det er videre sådan, at kredsene bør gøre et stykke politisk arbejde. De mange, aer har været med i forberedelsen af de rundsendte oplæg, fortjener tak for deres iver og medarbejde fra os alle sammen. Men det bærer vel også lidt lønnen i sig selv, at de derved på meget direkte måde er med til at præge og forme Venstres politiske linier på langt sigt.

De enkelte oplæg skal jeg hverken læse op eller gennemgå i enkeltheder. Hvert oplæg har en eller to ansvarlige redaktører, som vil gå ind i debatten cm formulering og ændringsforslag.

Jeg håber, at dirigenterne vil få held til at samle debatten om afsnit efter afsnit, således at vi inden for den tid, vi har til rådighed, kan nå til afgørelse af de mange spørgsmål.

Det er klart, at der måtte være et afsnit om økonomisk politik og om skattespørgsmål. Orden i Danmarks økonomi er en forudsætning for høj produktion og høj beskæftigelse, står der til indledning. Vi har mange gode resultater at pege på fra VKR-regeringens tid. Det lykkedes at vende stigningen i arbejdsløsheden til praktisk talt fuld beskæftigelse. Må jeg sige i den forbindelse, at vi er ude for en hårdnakket og grov kampagne fra Socialdemokratiets side, når det gælder spørgsmålet om arbejdsløshed. Det er et fast dogme for vore modstandere, at vi ville føre arbejdsløshedspolitik. Denne påstand er usand, og efterhånden som situationen bedrede sig i vor regerings tid, blev det vanskeligere og vanskeligere at opretholde denne falske påstand. Men nu bagefter prøver man alligevel at lave en myte om, at det stod sløjt til med beskæftigelsen i vor regerings tid, mens det nu er blevet bedre. Det prøver man at bevise ved at tage årsgennemsnit helt tilbage fra 1963. Derved kan man inddrage nogle år med meget lav ledighed. Året 1968 tillægges ganske roligt VKR-perioden, skønt vi først tiltrådte i februar 1968., og en hvilken som helst politik dog først kan få virkning efter en tid. Sandheden er, at ingen regering ønsker arbejdsløshed. Det gjorde Stauning ikke i 30 'erne, da. vi havde rekordhøj arbejdsløshed. Det gælder også om een forrige regering fra 1968 til 1971, at vi satte beskæftigelsen højt på programmet. Det gjorde det ikke lettere at løse de øvrige

problemer, men det var alligevel rigtigt. Sandheden er også, at vi overtog et ret højt og stigende arbejdsløshedstal, og at vi afleverede regeringsmagten i en situation, hvor der var god og stabil beskæftigelse.
Vi nåede andre resultater. Stigningstakten i de offentlige udgifter faldt år for år. Det var sejt og besværligt, men det lykkedes. Siden socialdemokraterne kom til, er de offentlige udgifters stignings fart igen blevet stærkere.
Vi fik også i det sidste år en bedre udvikling i forholdet mellem import og eksport. Det skete på trods af et ugunstigt bytteforhold. Når Socialdemokratiet nu kan prale af, at valutastillingen er blevet forbedret, og det glæder vi os da også over, lige meget hvem der har regeringen, skyldes det dels den udvikling, som begyndte under VKR-regeringen, men det skyldes også i høj grad der bytteforhold, som i hvert fald har forbedret situationen med noget, i retning af 1½ - 2 milliarder kroner på årsbasis.
Det er klart, at spørgsmålet om underskuddet på betalingsbalancen må og skal løses . Som medlemmer af EF har vi nu en chance for at klare sagen. Vejen er en påpasselig og sparsommelig politik. Det er regeringens ansvar, hvis det nu ikke lykkes.
Den side af den økonomiske politik, der vender ud ad mod folk, er jo skattepolitikken. Venstre har arbejdet meget med de spørgsmål, som man også vil se af oplægget.
Jeg skal ikke gennemgå skattespørgsmålene i enkeltheder, men blot sætte en streg under nogle af tingene.
Administrationen af skatteligningen og opkrævningen er vigtig. Venstre stemte imod kildeskatten i sin tid med den begrundelse, at systemet ville være besværligt, kostbart og give anledning til mange fejl. Vi har fået sørgeligt ret i alle disse forhold. Venstre har i skatteudvalget foreslået en række ændringer, der kan hjælpe på. dette. Især understreger jeg forslaget om, at alle lønmodtagere skal have deres løn udbetalt gennem lønkonto i et pengeinstitut. Det vil betyde, at arbejdsgiverne eller lønudbetalerne fuldstændigt befries for at skulle være skatteopkrævere. Ikke mindst for de mindre virksomheder ville det betyde en stor lettelse at blive fritaget for besværet med at beregne og tilbageholde skat for de ansatte. Det var også forbi med, at virksomhederne skulle have ansvaret for statens penge.
Der har undertiden både for meget store og for en række mindre virksomheder været skæbnesvangert, at en del af de penge, man arbejdede med,

faktisk ikke var deres egne, men skattevæsenets. Det vil være en fordel for alle at forlade det system.
Vigtigere end de administrative problemer vil de fleste finde selve skattens højde. Venstre har frem for alt understreget mellemindkomsternes problem. Det er påvist bl.a. i Venstres månedsblad "liberal" med uigendrivelige tal, at folk med mellemindkomster kan komme ud for, at det ikke kan betale sig for dem f. eks. at stige i årsindtægt fra 48.000 til 60.000, altså med 1.000 kr. om måneden. Hvordan det ? Jo, når både skatteprogressionen og sociale ydelser, især boligsikring, spiller ind, kan en indtægtsstigning både betyde, at den stigende skat snupper godt halvdelen af indkomstfremgangen, og den faldende boligsikring betyder en så stor stigning i huslejen, at resten godt og vel også forsvinder.
Dette er en stor uretfærdighed mod den enkelte, som det rammer. Det kan ikke være meningen, at skattesystemet og de sociale ordninger skal være indrettet således, at det for mellemindkomstgruppen faktisk er umuligt at forbedre sin økonomiske situation ved at forbedre indkomsten.
Men det er også til stor skade samfundsøkonomisk. Hver gang en familie i mellemindkomstklassen siger nej til at tage et ekstra job, til at gøre en ekstra indsats, fordi de har indset, at det ikke betaler sig, går vi også samfundsmæssigt glip af en mulighed for fremgang. Hvis den samlede produktion af den grund hæmmes eller sinkes, betyder det mindre muligheder ikke blot for den enkelte, men også for at vi kan løse de opgaver, som vi alle gerne vil have løst. En mindre indkomstmasse betyder selvfølgelig, alt andet lige, at skatten ikke kan lempes, og problemet bliver altså mere og mere føleligt. Derfor må systemet laves om. Venstre forlanger en klarlæggelse af hele dette problem. Det drejer sig om forholdet mellem, hvad staten yder, og hvad den inddrager. Dette "netto-forhold" mellem stat og skatteyder må belyses, og så må vi enes om at ændre reglerne, så de igen bliver rimelige. Det må der kunne skabes tværpolitisk enighed om.
Det er et noget lignende problem, der rammer mange pensionister. Hvis de skaffer sig en indtægt, skal de passe godt på, at ikke slutresultatet bliver, at de er dårligere stillet, end hvis de ikke bestiller noget som helst. Man tager sig til hovedet, når man møder den slags eksempler. Når vi har kunnet indrette det godt for pensionisterne, og det er godt og rigtigt, at vi har gjort det, så må vi også kunne mobilisere så megen politisk fantasi og dygtighed, at vi ikke ved vore gode ordninger kommer til at

modarbejde det, som er sund fornuft. Det er jo helt vildt at vi gennem skattesystemet straffer folk, der gerne vil bestille noget og gerne vil betale skat af indkomsten, men selvfølgelig ikke vil betale over 100 pct.
Det er i virkeligheden den enkeltes valgfrihed og trivsel, vi her går for nær, og det skal og må rettes.
Et andet af skatteproblemerne drejer sig om privat opsparing. Samfundet har brug for den private opsparing. Vi savner kapital til nødvendige investeringer. Men regeringen er opsparingsfjendtlig. Den lægger sten i vejen for privat opsparing. Den fjernede indexkontrakterne, som for mange - især lønmodtagerne - var en egnet ordning.
Regeringen har heller ikke godt i sinde
over for parcelhusejerne. Der er ellers ingen tvivl om, at folk, aer får eget hus, tvinges ind i en opsparingssituation.
Det fremgår af mange sager, at regeringen ikke er til at råbe op, når vi foreslår ordninger, der kan opmuntre til opsparing.
I oplægget nævnes nogle konkrete forslag.
Ejendomsskatterne er et andet problem, som Venstre har taget fat på. Vi ønsker et loft over den kommunale ejendomsbeskatning.
Venstre har været i spidsen, når det gjaldt ophævningen af sambeskatningen. Vi er kommet et stykke vej, men vi ønsker at gå videre. Det er et krav om ligelighed og om, at mennesker skal stilles frit i deres valg af livsmønster, der ligger bag vore forslag på dette område.
Om social- og boligpolitik skal jeg ikke sige meget, men jeg har dog lyst til at sætte en streg under Venstres forslag om at styrke den praktiserende læges stilling i sundhedsvæsenet, om at lægge mere vægt på den eksterne forsorg, d.v.s., at man skal hjælpe mennesker til at klare tilværelsen i deres hjem frem for at anbringe dem på institutioner, og Venstres forslag om, at dagpengeordningen må forbedres for de selvstændige.
På boligområder understreger jeg Venstres forslag om en kontantvurdering. Det har vi i forgårs fremsat i folketinget sammen med de konservative. hele arbejdet med en boligløsning, der skulle føre os nærmere frem imod et frit boligmarked, sættes i et grelt lys af den zig-zag-boligpolitik, som den socialdemokratiske boligminister har ført.
Den sidste ide med at genindføre systemet med byggetilladelser er særligt afslørende. Det gælder kun en del af byggeriet, frem for alt familiehuse, parcelhuse

og rækkehuse, det blev gennemført i huj og hast uden nogen form for forhandling eller orientering af boligudvalget i folketinget eller af kommunerne, der skal praktisere systemet. Boligselskabernes direktør, Verner Jørgensen, der er den egentlige boligminister for tiden, siger, at nu griber boligministeren fast om ondets rod.

Man får den opfattelse, at for ham er ondets rod den grimme lyst nogle folk har til at bygge sig et hus selv. Det er en vane, socialdemokraterne vil have folk væk fra. Vi kan værsgo bo i de lejligheder, som boligselskaberne med offentlig, støtte bygger. og som de har svært ved at få lejet ud.
De sidste afsnit i oplægget handler om lokaliserings- og miljøpolitik og om økonomisk demokrati,
Lokaliserings- og miljøpolitik lægger Venstre den største vægt på. Vi er også de nærmeste til det. Venstre fik ved sidste valg en stor repræsentation i de kommunale råd. Af 14 amtsborgmestre er de ni Venstrefolk. Af samtlige 277 borgmestre i pri-mærkommunerne er godt halvdelen Venstrefolk. Dette forhold må give Venstre en særlig adkomst til og et særligt ansvar for den side af politikken, som man under et kan kalde lokaliseringspolitik. Det drejer sig nemlig bl. a. om decentralisering, om at lægge afgørelserne ud i kommunerne til de lokale myndigheder, som har sagerne tæt ind på livet. Det drejer sig om skolen og skolevejen or skolebussen, det drejer sig om transportmulighederne - også for dem, der ikke bor i de store byer, det drejer sig om takstpolitik, om by- og landzonelov og fredningslov, det arejer sig om ø-samfund og egnsudvikling.
Der er et væld af opgaver, som skal løses på disse områder, og jeg opfordrer Venstres folk, ikke mindst vore mange repræsentanter i de kommunale råd til at tage fat på disse problemer. Det er sager, der går lige ind på livet af den enkelte og det enkelte hjem, og det er politiske opgaver, som ikke må forsømmes. Det bliver ikke så let at komme igennem med. Der er i al administration en tendens til centralisering, til formynderi og bedreviden. Det vil vi bekæmpe. Derfor vil vi styrke skolenævn og menighedsråd, derfor vil vi styrke de lokale myndigheder over for ae centrale myndigheder. Derfor kritiserer vi undervisnings ministerens planlægningsudvalg, når det sætter sig over et amtsråds flertal, og jeg beklager, at ministeren fik held til at trumfe sin beslutning igennem. Derfor skal vi tage fat, når vejdirektoratet og ministerium i deres planlægninger så ofte

synes at glemme at spørge lokale folk og lokale myndigheder. Eksperter kan jo være så kloge, at de glemmer den sunde fornuft. Vi kan ikke undvære ue kloge eksperter, men i et demokrati må vi slå fast, at vi ikke har et ekspertstyre, men et folkestyre. Det er nærdemokrati, vi skal praktisere. Der er jo desværre mange eksempler på, at socialdemokrater er de ringeste af alle til at praktisere demokrati, når de selv har magten, hvad enten det er i regering eller i LO. Det er der også aktuelle eksempler på.

Her er vi på vej over i spørgsmålet om medindflydelse på arbejdspladsen. Det er vi i Venstre tilhængere af. Medarbejderne må kunne føle sig trygge i deres ansættelse, de må tages med på råd når det gælder forhold, som berører deres trivsel og daglige arbejdsmiljø, og som det allerede er i gang under samarbejdsaftalen, må de inddrages i beslutningsprocesserne på en række felter.

Det lønner sig nok at holde dette ude fra spørgsmålet om økonomisk demokrati. Medarbejderindflydelse er ikke det samme som medejendomsret. Man kan være medejer uden at have særlig megen indflydelse, som f. eks. en aktieejer ikke har særlig megen indflydelse på et aktieselskabs daglige drift, og man kan have med-indflydelse på en virksomhed uden at have andel i virksomhedens kapital.

økonomisk demokrati rummer mange forskellige ting i sig. LO har et forslag, som finansminister Grünbaum har stået fadder til, forskellige fagforbund har andre forslag, bl. a. et fra smede- og maskinarbejderne. SF har deres tanker, og de siger, at der er et svælg mellem dem og regeringen, arbejdsgiverforeningen har sammen med industrirådet udarbejdet et forslag, og der kunne nævnes flere endnu. Når dertil føjes, at disse forslag ikke er færdigt udarbejdede i regler og paragraffer, men blot opstiller en række principper, er eet ikke mærkeligt, at debatten hidtil har været liat spredt.

Regeringen, der vil gøre dette til en mærkesag, vea endnu ikke helt, hvad den vil, måske bortset fra

Grünbaum; men det han vil, det vil SF ikke.

Sagen er altså enenu på et forberedende stade.

Venstre har også fremlagt sine tanker. Ikke som et færdigt forslag, men i et oplæg, der skal drøftes her på landsmødet.

I dette oplæg aftegnes nogle af de sigtelinier, som er vigtige for Venstre, og som vil være vejledende for os i de forhandlinger, der skal føres.

Om den side af sagen, der har med tryghed på arbejdspladsen og medindflydelse at

gøre, har jeg allerede talt. Om fordelingen af den fremtidige formuetilvækst, som er det, det inderst inde drejer sig. om, når vi taler om økonomisk demokrati, vil Venstre sige, at det er vort ønske, at flest muligt får del i denne tilvækst. Det er vigtigt for opsparing og kapitaldannelse og dermed for investeringsmulighederne. Men det er ikke blot vigtigt for samfundet som helhed, det er også vigtigt for den enkelte medarbejder. Venstre lægger vægt på, at der her bliver tale om en individuel og direkte ejendomsret til de kapitalandele, som medarbejderne får. Det betyder, at vi ikke kan være med til ordninger, som medfører, at medarbejderne skal aflevere deres dispositionsret til centralfonds, der dirigeres af en eller anden kreds af topfolk i fagforbundene. Det, Venstre sigter på, er, at alle lønmodtagere får større interesse i erhvervslivets fremgang, og at de ansatte i en virksomhed får en direkte interesse i den pågældende virksomheds trivsel.

Man kan spørge, hvad lovgivningsmagten skal have med de sager at gøre. De kunne jo ordnes efter aftale mellem arbejdsmarkedets parter. Svaret er, at folketinget af sig selv kommer ind i billedet, når regeringen vil fremlægge lovforslag om dette spørgsmål. Det bliver så folketingets opgave at skabe en lovmæssig ramme om den ordning, som man vil nå frem til. Den opsparing, som på den ene eller randen måde ligger i ordningen, må kunne fremmes og opmuntres ved, at man inden for visse grænser gør den skattefri. Det er tanker, som ligger nær ved de opsparingsforslag, som Venstre har fremsat.

Venstre går fra sine synspunkter positivt ind i disse drøftelser.

Vi ønsker, at der må kunne blive bred enighed cm et resultat, der kan være til gavn for hele vort samfund. En sag, der berører næsten alle i folket, bør ikke trumfes igennem ved hjælp af et enkelt mandat. Vi ønsker også, at der må blive tid nok til en ordentlig vurdering af problemerne. Disse tanker om økonomisk demokrati eksisterer jo ikke blot i Danmark. I nogle af EF- landene har man allerede gjort nogle erfaringer, som vi kunne drage lære af.

Det må være vigtigt både for regeringen og oppositionen, at vi kommer frem til et resultat, der kan holde. Skal det nås, må regeringen vise vilje til drøftelse og samarbejde. Det vil ikke være klogt af regeringen at søge en løsning, som kun S og SF kan stemme for. Det er heller ikke nødvendigt.

Så meget om de oplæg, som nu skal drøftes af landsmødet.

Men lad os ikke i al vor optagethed af løsningen af konkrete dagsaktuelle problemer

glemme, hvad politik dybest set drejer sig om.
Det drejer sig om mennesker, om hvordan vi skal have det hver for sig, og hvordan vi skal have det sammen.
Der var perioder under VKR-regeringen, da mange mennesker sagde, at der ingen forskel var på en socialistisk og en borgerlig regering. Det hele kunne være et fedt, sagde de. Skatterne steg, og priserne steg. Det var, som det hele tiden havde været. Nogle af dem blev så vrede på VKR, at de ikke ville give os deres stemme ved valget. Jeg tror, de ved bedre i dag. Jeg tror, de i det sidste år har fået øjnene op for, at der er en enorm forskel - og at denne forskel ikke kun går på skat og priser,
selv om der også på disse felter er væsentlige forskelle, hvad vi alle kan mærke hver dag.
Det helt afgørende er alligevel noget andet. Det er en forskel i menneskesyn, i opfattelsen af frihed, i vurderingen af den enkelte i forholdet til statsmagten.
Hvad er det, de fleste af os gerne vil?
Vi vil gerne have et job, vi kan lide, og som vi kan leve af,
og som vi kan føle os trygge i.
Vi vil gerne have, at vort arbejde bliver værdsat, og at det spiller en rolle, om vi bestiller noget eller ej.
Vi vil gerne kunne forme vor egen tilværelse.
Vi vil kunne indrette os familiemæssigt, som vi har lyst til.
Vi vil have indflydelse på vore børns opdragelse. Vi vil selv bestemme, hvordan vi skal bo, og hvor vi skal bo. Vi vil have lov til at føle os frie. Det er, hvadpolitik drejer sig om for os - at sikre den enkeltes frihed under ansvar. Det var, hvad Venstre i et samarbejde med andre partier søgte at sikre i VKR-regeringens tid.
Det er ikke, hvad Anker Jørgensens socialdemokrater og hans SF-allierede søger at sikre i dag.
Det er ingen tilfældighed. De vil noget andet. De tror, at mennesket skal regeres, at andre ved bedst.
Det er den dybe, den fundamentale forskel på et liberalt og et socialistisk livssyn, og lad os aldrig glemme det.
Venstre vil have social tryghed - men vi ønsker ikke at skatte- og sociallovgivningen skal udformes på en sådan måde, at det kan være ligegyldigt for den enkelte, om han eller hun yder en ind

sats eller ej. Venstre vil have, at det skal kunne betale sig at arbejde, og når lovgivningen forhindrer det, så må lovgivningen laves om.
Venstre vil have ligeløn og ligeret, men det kan ikke være sådan, at det er i orden, at tusinder af landmænd og købmænd og ismejeri- ejere hvert år skal forlade både hjem og erhverv uden at kny, men at det er en katastrofe, hvis 20 murere skal drage fra København til Jylland.
Venstre vil have økonomisk demokrati, men det kan ikke være sådan, at den magt, indflydelse, der tilkommer medarbejderne, skal samles i hænderne på en håndfuld politikere og fagforeningsledere, der kan skalte og valte med milliarder efter forgodtbefindende.
Venstre vil have, at vore børn og unge skal have den bedst mulige uddannelse, men vi vil ikke have, at centralstyrede myndigheder skal råde over skolen, eller at et lille mindretal på universiteterne skal diktere, at det marxistiske evangelium er det eneste, der må undervises i. Venstre ønsker, at samfundet skal ændres og udvikles - men vi ønsker ikke, at nogle få skal underminere selve eksistensgrundlaget for det samfund, vi. ønsker og holder af.
Venstre kan ikke akceptere, at alt, hvad der sker i den vestlige verden, er forkasteligt, og at alt, hvad der sker i den østlige verden, er rigtigt, og Venstre føler, at der er noget galt, når landets statsminister ensidigt fordømmer Amerikas optræden i Vietnam, men intet har at sige om tvang og undertrykkelse og ufrihed i hele den socialistiske verden.
Vi skal ikke glemme Vietnam, men vi skal heller ikke glemme Ungarn eller Tjekko-slovakiet eller de sovjetiske jøder, der skal betale løsepenge, hvis de vil rejse ud.
Venstre vil frihed. National frihed og individuel frihed.
Hvis vi vil bo i parcelhus, skal det ikke være statsmagtens opgave, at forhindre, at vi bor i parcelhus.
Hvis vi foretrækker ægteskabet frem for det papirløse ægteskab, skal det ikke være statsmagtens opgave at straffe det første til fordel for det sidste.
Hvis vi vil yde en ekstraordinær indsats, skal det ikke være statsmagtens opgave at forhindre os i at gøre det.
Venstre er et frisindet parti, og vi skal ikke blive forskrækket fordi nogle af begrebsforvirring forveksler frisind med reaktion De reaktionære i dette land er dem, der vil ensretning, dem, der ikke vil give plads for andet end deres egen ideologi, dem, som tror, at de ved bedst, og som er overbevist om, at det enkelte menneske er

dårligt i stand til at vælge sin egen vej. De vil bestemme for andre og over andre.
Jeg tror, Venstre er i dyb overensstemmelse med et betydeligt flertal i dette land. Et flertal, der ikke ønsker, at staten eller organisationerne skal tage magten, som ikke vil under formynderskab, og som ikke tror på, at en Thomas Nielsen eller en Sigurd Ømann er bedre i stand tid at bestemme over deres tilværelse og deres lønningspose, end de selv.
De ønsker, at staten skal klare en række opgaver, men de ønsker ikke, at staten skal ødsle - og de bliver forbitrede, når de dagligt kan konstatere, at penge, de har slidt hårdt for, behandles med meget lidt respekt.
Venstre har ikke fået tilstrækkelig mange af dem til at forstå, at vi er deres parti. Det er ikke deres fejl. Det er vores.
Det er vores opgave - i dag, i morgen, i tiden der kommer - at få dem til at forstå, at vi taler deres sag.
Der er en anden vej end den socialistiske. En vej, som formår at udrydde den sociale uretfærdighed i vort land, uden samtidig at udrydde friheden og bane vejen for ensretningen og magtkoncentrationerne og meningstyraniet. Venstres vej.